

VEDŐ Attila
A Magyar Királyi Csendőrség
közbiztonsági tevékenységének megszervezése
1881-1918.

Az emberi társadalmakban a nem kívánatos emberi magatartások megelőzésének elsődleges eszköze évezredek óta a rend fenntartására hivatott szervezetek örökdő, pusztán jelenléttel preventív hatást elérő tevékenysége volt.¹ A magyar rendvédelem történetére — amely már a feudális államalapítást megelőzően a törzsi viszonyok között is működött — is ez volt a jellemző kezdetben a szóbeli szabályozás, majd az írott jogszabályoknak megfelelően. A mindenkori magyar rendvédelem a magyar társadalom fejlettségét tükrözve működött, összhangban a korabeli európai rendvédelem gyakorlatával, de a magyar sajátosságoknak megfelelően.²

A történelem során a jogellenes cselekmények megelőzése érdekében megvalósított közbiztonsági szolgálat a rendvédelmi testületek alapfeladatává vált és folyamatosan fejlődött. A francia minta alapján Európa szerte teret hódító csendőrségek, mint katonailag szervezett közbiztonsági őrtestületek³ szervezetük és módszereik folytán képesek voltak a rendőrségeknél eredményesebben a ritkán lakott vidéki területeken is hatékony preventív működésre.⁴

A XIX. század végére Magyarországon is egyértelművé vált, hogy a „betyárvilág” felszámolása és a városoktól távol eső területek rendjének fenntartása országosan szervezett, központosított és korszerű megelőző közbiztonsági szolgálatot megvalósítani képes szervezetet követel.⁵ Ez a felismerés vezetett a Magyar Királyi Csendőrség országos megszervezéséhez 1881-től. A testület évtizedeken át kimagasló eredményességgel látta el feladatait és az ország legfélreesőbb területein is képes volt garantálni a polgárok élet- és vagyónbiztonságát.⁶

Kutatásommal arra keresem a választ, hogy a mai rendőri állomány harmadánál is kevesebb erővel, a mai államterület háromszorosának megfelelő működési területen csaknem 20 000 000 főnyi lakosság körében — ekkor még a magyarországi népesség döntő többsége vidéken élt — a Magyar Királyi Csendőrség hogyan volt képes azon kimagasló eredményei elérésére, melyet azóta sem volt képes egyetlen magyar rendvédelmi testület sem elérni. Milyen módszerek és szervezési elvek segítségével valósította meg a rendfenntartást, és milyen ma is felhasználható tapasztalatokat szerzett a működése során? A testület fejlődésével bővültek szolgálati feladatai és speciális feladatkörű szervezeti elemek jöttek létre, melyek a mai értelemben vett szolgálati ágaknak feleltek meg (pl. közlekedési-, vasúti csendőrség, bűnügyi szolgálat, stb.). Jelen írásomban azonban csak a közbiztonsági szolgálatot, mint a szervezet legalapvetőbb tevékenységét kívánom elemezni a szervezet megalakulásától 1918-ig. Hogyan volt képes tehát a Magyar Királyi Csendőrség az egységnyi területre ma rendelkezésre álló fegyveres rendvédelmi erők 1/9-ed részével hatékonyan ellátni feladatait a modern közlekedési és telekommunikációs eszközök kora előtt?

Véleményem szerint a megoldás a varatlanságban, a kiképzésben, és a profiltisztaságban, a szolgálat megelőző jellegében a hatósági területén az állandó jelenlétében, a személyi állomány folyamatos és célirányos felkészülésében valamint a magas szintű hivatásszeretben és erkölcsösségben keresendő. Az okok tehát összetettek, azonban jelen írás keretében nyilvánvalóan a közrendvédelmi szolgálat ellátásával kapcsolatos körülmények bemutatására nyílik csupán lehetőség.

A vidék útjait vagy ösvényeit járó vándor soha nem tudhatta, hol és mikor bukkan fel a csendőr járőr. Ez biztonságot adott a jogkövető polgároknak és nehezítette a jogellenes cselekményeket elkövetők dolgát, csökkentette a bűnalkalmakat. A csendőrök szigorú napirend szerint éltek, és szolgálaton kívüli idejük nagy részét szervezett képzéssel vagy önképzéssel töltötték, melyet az őrök önerőből valósítottak meg. Ez biztosította, hogy bár a járőr legtöbbször nem tudott segítséget kérni intézkedéseihez, azokat mégis eredményesen képes volt befejezni. A korabeli rendvédelmi testületek nem rendelkeztek hazai és nemzetközi összehasonlításban sem különleges jogkörökkel, illetve csúcstechnikákkal. Eredményeik kulcsa a személyi állomány jellegében és a vezetés színvonalában rejlett. Gyakorlatilag ismeretlen fogalom volt — más korabeli magyar rendvédelmi testületekhez hasonlóan — a csendőrök körében a korrupció, amely egyrészt a testületi tagok erkölcsi színvonalának, másrészt pedig annak a következménye volt, hogy a megbecsült társadalmi helyzetüket a rendvédelmi testületek tagjai nem kívánták kockáztatni. Az állami alkalmazottak ellátásának alapelve ugyanis az volt, hogy az állam köteles alkalmazottai számára a társadalmi állásukhoz méltó életvitelhez szükséges feltételeket biztosítani. E feltételek pedig nem csupán a fizetésben merültek ki. Az állam az érintettek számára a családjuk nagyságától és a családfő által betöltött beosztás szintjétől függő méretű és komfortfokozatú lakást biztosított az állami alkalmazottak számára a lakbér

összegének teljes megtérítésével, 40 éves szolgálati viszony után pedig az e körbe tartozók fizetésük 100 %-ával mehettek nyugdíjba.⁷ Profiltisztaság alatt azt értem, hogy a járőrnek legtöbbször csak felfednie, megszakítania kellett a jogsértő cselekményt, az ennek alapján indult eljárást azonban általában más állami szerv folytatta le. A vizsgált időszakban ugyanis élesen elkülönült a rendőrhatóság és a rendőrközeg fogalma. A Magyar Királyi Csendőrség ugyanis — ellentétben a rendőrségekkel, amely testületek egyszerre voltak rendőrhatóságok és rendőrközegek — csupán rendőri közeg volt, hatósági jogkörrel a testület nem rendelkezett. A rendőrségek esetében pedig a rendőrhatósági jogkör érvényesítésére a belügyminiszter hatalmazott fel rendőrtiszteket a jogi végzettségű tisztek közül.⁸

Mivel az adminisztratív kötelezettségek nem vonták el a működési területről, visszatérhetett alapvető szolgálati feladatához. A fenti kérdések napjainkban is foglalkoztatják a rendvédelmi szakembereket, így a téma deduktív, feltáró módszerrel történő kutatása olyan törvényszerűségek és összefüggések felismeréséhez vezethet, melyek ma is segítik a rendőrök munkáját.

A tanulmány elkészítésekor, a téma kidolgozásakor a Magyar Királyi Csendőrség történetét feltáró könyveket⁹ és tanulmányokat¹⁰ hasznosítottam, továbbá a korabeli szakfolyóirat a „*Csendőrség Lapok*”¹¹ cikkeit, illetve a testületre vonatkozóan alapvetően a témakörtekintetében keletkezett törvényeket és rendeleteket¹², valamint a vonatkozó testületi szabályzatokat.¹³

A csendőrség szervezete

Először is szükséges szót ejteni a csendőrség magyarországi megjelenéséről, fejlődéséről. A csendőri szervezet a Magyar Királyi Csendőrség felállítását megelőzően sem volt ismeretlen hazánkban. Először 1849. augusztusában Pesten indult meg egy császári csendőrezred szervezése, majd egy 1850. I. 18-án kelt legfelsőbb uralkodói elhatározással elrendelték a birodalmi csendőrség, a „zsandárság” felállítását az egész HABSBURG-birodalom területére. Irányítását a Bécsben székelő csendőrségi felügyelő látta el.¹⁴

A birodalmi csendőrség a mintaadó francia-lombardiai hagyományt követte. 1851-ben külön rendvédelmi birodalmi főparancsnokságként Legfelsőbb Országos Rendőrhatóságot hoztak létre a birodalmi rendőrség és csendőrség közös főparancsnokságaként az uralkodó közvetlen alárendeltségében. E szervezet élére pedig Julius Jacob von HAYNAU tábornagy korábbi jobbkezét, majd a birodalmi csendőrség főparancsnokát Franz Johann KEMPEN von Fichtenstam tábornagyot helyezték a csendőr-főparancsnoki beosztás megválasztásával.¹⁵ 1867-ben a bécsi udvar a kiegyezési tárgyalásoknak megfelelően a Magyarországon állomásozó csendőrséget feloszlatta, Horvát-Szlavonország és Erdély ezredeit azonban megtartotta. Ezt követően a magyar városok közbiztonságának fenntartása általánosságban a városi rendőrségekre, a vidéki területeké a pandúrookra hárult. A belső rend egyre tarthatatlanabb állapotának orvoslására életre hívott új magyar csendőrség az erdélyi csendőr ezred bázisán alakult meg hosszú évek előkészítő munkája nyomán.¹⁶

Az országos csendőrségi szervezet a lombardiai mintát követve öt szinten szerveződött. Alapeleme csendőr őrs volt, amely a közbiztonsági szolgálat ellátásáért általánosan felelt működési területén. A következő szervezeti szinten a szakasz, több szakaszt összefogó struktúrában pedig a szárnyparancsnokság működött. A következő szint a csendőr kerület volt, ami a lombardiai ezred- és a francia légion-szintnek felel meg. Az ötödik szint a csendőrség felügyelője volt. 1886-ban a Magyar Királyi Csendőrség szervezetének az egész országra való kiterjesztését követően a Magyar Királyságban 6 csendőr kerület, 25 szárny, 62 szakasz és 966 őrs működött. Egy kerület 6-8 szárnyból, egy szárny 2-3 szakaszból, egy szakasz 3-6 őrsből állt. Az alapfeladatot ellátó őrsök gyalogos, lovas vagy vegyes szervezésűek lehettek, létszámuk pedig általában 4-6 fő, illetve 8-12 fő között mozgott az őrs működési területének a jellegétől függően.¹⁷

Ahol azt a speciális közbiztonsági körülmények szükségessé tették a testület úgynevezett különítményeket, ideiglenes szervezeti elemeket is felállított. Létszámuk 20 fő körül alakult és jellemzően szezonális nyaralóhelyeken, tömeges idénymunkák környékén települtek.¹⁸

A szervezet sikerei hatására a belügyi és a honvédelmi tárca már 1893-ban együttesen fontolgatta a szervezet mennyiségi fejlesztését. A közbiztonság gyors és határozott helyreállítása elismerést hozott a testületnek, de felszínre hozta a szervezeti struktúra korai hibáit is. A parancsnokságok és az alárendelt szervezeti elemek között túlságosan nagyok voltak a távolságok. Az 1890-es években létezett olyan őrs, amely felettes szakasz-parancsnokságától 142 km, míg szárny-parancsnokságától 246,5 km távolságban működött.¹⁹

Túlzottan nagyoknak bizonyultak a működési területek is, ezért a testület szervezeteinek számát több lépcsőben növelték. A szervezet-gyarapítás első üteme a kilencvenes években zajlott le, mely során

elsősorban Erdélyben növelték az őrsök számát. A szervezet-fejlesztési munkálatok második jelentős fázisa 1903-ban vette kezdetét 242 új őrs létrehozásával. Az új szervezeti egységek nem jelentették azonban a személyi állomány arányos növekedését, sokkal inkább újra elosztását. Szintén 1903-ban három új kerület felállításáról is törvényt hozott az országgyűlés, melyek közül azonban csak kettőt szerveztek meg: a brassóit (VII. sz.) és a debrecenit (VIII.sz.).²⁰

1913-ra a Magyar Királyi Csendőrség 8 kerület-parancsnokságból, 57 szárny-parancsnokságból, 136 szakasz-parancsnokságból, 683 járásörmesterségből és 2028 őrsből álló szervezetté fejlődött.²¹

A csendőrség működési területe alapvetően a vidéki területekre terjedt ki, a városokra nem. Lehetőség volt azonban arra, hogy díjazás ellenében a csendőrség tartsa fenn egyes városok rendjét is.²² Bár ezzel számos város élt, azonban kizárólag a külterületeik tekintetében, így a Magyar Királyi Csendőrség alapvetően a vidéki területek rendfenntartó szervezete maradt.

A járőrszolgálat megszervezése és végrehajtása

Az I. világháborúig tartó folyamatos szervezetfejlesztések egyértelmű törekvése volt az alapfeladatot ellátó szervezeti elemek, vagyis az őrsök számának növelése. Ez általában a személyi állomány gyarapodásával is együtt járt, azonban sokszor csak újraelosztást, újrendezést jelentett. A csendőr őrs szolgálati tevékenységei három csoportba voltak besorolhatók, melyek a rendes szolgálat, a felhívás vagy megkeresés alapján más állami szervnek teljesített szolgálat, valamint a parancsnokok által megvalósított ellenőrző szolgálat voltak.²³

A közbiztonsági megelőző szolgálat a rendes szolgálat körébe tartozott. A korabeli szakirodalom a járőrözéssel megvalósított, örökös jellegű jelenléti tevékenységet következetesen preventív vagy megelőző szolgálatnak nevezte. A szakkönyvek és szabályzatok e körben említik a rendőri felügyelet alá helyezés és rendőri kitiltás intézményét is, valamint a rovott múltúak nyilvántartásának vezetését, ez azonban kívül esik jelen írás tárgykörén.

Bár a Magyar királyi Csendőrség szervezetében léteztek lovas őrsök és kerületenként lovas alosztályok is, a testület elsődlegesen gyalogosan látta el feladatait. Egy főnek havi 180 órát kellett járőrszolgálatban eltöltenie, melynek 1/3 része pihenő vagy lesállás volt. A folyamatban levő ügyek nyomozása vagy ezekkel kapcsolatos egyéb ügyintézés további 60 órát és számtalan gyalogosan megtett kilométert jelentett havonta.²⁴ Egy korabeli számítás szerint a csendőr egy évben 2860 km-t gyalogolt, azaz mire őrmester lehetett legalább 11 400 km-t, teljes szolgálati ideje alatt pedig 114 400 km-t tett meg gyalogosan időjárástól, évszaktól, napszaktól függetlenül.²⁵ A járőrszolgálat ideje akár a 24-48 órát is elérhette, bár általában a 12-16 órás szolgálati idő volt a leggyakoribb, ezért a járőrök rövid és hosszú pihenőket tarthattak. A hosszú pihenőket erre a célra szolgáló pihenőszobákban töltötték.²⁶

Az őrsök működési területét őrzőjáratokra osztották fel, melyekbe valamennyi lakott és lakatlan hely ellenőrzése beletartozott. Az „Őrzőjárat beosztást” az őrs-parancsnok állította össze és a kerület-parancsnokság hagyta jóvá.²⁷ A járőrök nem a forgalmas utakon, hanem főként az ösvényeken, mellékutakon portyáztak. Haladási ütemük 7,5 km útra 2 óra volt, ami lassúnak számít. A vendéglőkbe vagy csárdákba csak ellenőrzés céljából léphettek be.²⁸ A járőrszolgálatok tervezésénél annyira komolyan vették a teljes működési terület „leportyázását”, hogy az őrzőjáratok útvonalainak utolsó pontja és a szomszédos őrs őrzőjáratának utolsó tereptárgya közötti terület ellenőrzését is rendszeresen megszervezték. Az ilyen „sarkalatos tereptárgyakat” járőrrelálkozásokkal ellenőrizték, vagyis a két szomszédos őrs járőre végigjárva saját őrzőjáratát előre meghatározott órában találkozott az illetékességi terület határán.²⁹

A kétfős járőr menetvonala, a pihenők és lesállások, figyelések helye előre meghatározott volt. A járőrt az eligazító őrs-parancsnok „Szolgálati lappal” látta el, melyre a szolgálati feladatot a parancsnok, annak megvalósulását, a szolgálatban érintett helyeket, időpontokat, ellenőrzött személyeket a végrehajtó járőrvezető jegyezte fel.³⁰ A járőr a meghatározott menetvonalról csak rendkívüli esetben térhetett le, melyet az őrs-parancsnoknak lehetőleg a következő táviró vagy távbeszélő állomás igénybevételeivel, ha ez nem volt lehetséges bevonulását követően szolgálati jeggyel jelentett.³¹

A szolgálati utasítás szigorú szabályokat állapított meg a járőrszolgálat ellátására, melybe az is beletartozott, hogy a járőrök szükségtelenül lehetőleg még egymással se beszélgessenek. A járőrszolgálat váratlanságát azzal biztosították, hogy a portyázás során a kijelölt tereptárgyak között az oda- és visszautat más útvonalon kellett megtenni, így a csendőr nagyobb területen tudott megjelenni. A járőr különböző helyeken és időpontokban történő váratlan felbukkanása visszatartotta az alkalmi bűnelkövetőket és óvatosságra intette az „ismert büntetéseket” is. A gyalogos csendőrök igyekeztek

minél csendesebben közlekedni és időről időre rejtett figyelést, úgynevezett lesállást foglaltak. Egy óránál hosszabb lesállást az őrsparancsnok írt elő, ennél rövidebbet azonban a járőrvezető saját elhatározásból bármikor teljesíthetett. Lest ismert bűnelkövetők házánál, községek bejáratainál, útkereszteződésekben, postahivataloknál és csárdáknál kellett tartani. Mivel a csendőr lakott területeken is a mellékutakat használta lehetősége volt észlelni a melléképületekből kiszűrődő zajokat, az állatok nyugtalanságát az istállókban és lesállásban megállapítani, hogy jogsértés van-e folyamatban.³²

A járőr jól ismerte az őrskörletet és a lakosokat, az átutazókat ellenőrizte, a területre költözőkkel pedig mielőbb megismerkedett, felmérte közbiztonsági kockázatukat. Szükség esetén a területre költöző gyanús egyén adatait a csendőr feljegyezte és jelentést tett őrs-parancsnokának. A parancsnok az eligazítások alkalmával ismertette azokat a többi járőrrel és megkereste a beköltöző előző lakhelye szerint illetékes őrsöt a személyre vonatkozóan.³³

Összességében tehát elmondható, hogy a szervezet hatékony és hosszú időn keresztül sikeres közbiztonsági járőrszolgálatot volt képes megvalósítani, ami nagyban hozzájárult a jogellenes cselekmények megelőzéséhez. A bárhol bármikor felbukkanó csendőrök hatására a tilosban járók kétszer is meggondolták szándékaikat, hiszen nem tudhatták, hogy nem lép-e ki az első fa mögül a lesállást végrehajtó csendőr. A szolgálatellátás rendje és az alkalmazott módszerek a kor szakmai színvonalához igazodtak és európai szintű elismerést vívtak ki a testületnek. A hatékonyság egyik alappillére, a váratlanság tehát nagyban hozzájárult a szervezet sikereihez.

A személyi állomány képzése és az önképzés

A katonai rend és fegyelem nemcsak a szolgálat ellátása során, hanem a szolgálaton kívül is rányomta bélyegét a csendőrök mindennapjaira. A Magyar Királyi Csendőrség katonailag szervezett fegyveres őrtestület volt, ami alaptevékenységét tekintve nem katonai, hanem közbiztonsági feladatokat látott el, a személyi állomány elhelyezése és élete azonban katonai elvek alapján szerveződött³⁴, bár a testület — mint rendvédelmi szervezet — a Magyar Királyi Belügyminisztérium irányítása alá tartozott.³⁵ A járőrök kiindulási és beérkezési helye, valamint lakhelye az őrsépület volt. A csendőr őrs általában a falu főutcáján állt, melynek egy kisebb átalakításokon átessett parasztház adott otthont kerttel, saját kúttal és állattartási lehetőségekkel. Az őrs így önellátó módon gazdálkodhatott.³⁶ Az őrsépület általában 2-3 szobából, az őrsirodából, egyben az őrsparancsnok hálóhelyéből, a konyhából, a kamrából és esetleg további kiszolgáló helyiségekből állt. A berendezési tárgyakat, sőt azok helyét is szabályzat határozta meg.³⁷

Az őrs bár a falu központjában állt, mai szemmel nézve mégis a külvilágtól elzártan működött. Közeli táviró-kapcsolattal csak az 1920-as évek elejére, telefonnal pedig csak a '30-as évek közepére rendelkeztek az őrsök.³⁸

A csendőrök élete nyáron 6, télen 7 órakor kezdődött, egy órával ezután az őrs-parancsnok ellenőrizte a laktanya rendjét és eligazította állományát. A járőrszolgálatba vezényelték kiindulását követően az őrsön maradónak fél órás gyakorlati, majd 3 órás elméleti képzés kezdődött. A gyakorlati foglalkozás célba lövés vagy kardvívás lehetett, míg az elméleti oktatás keretében a fiatal csendőröket idősebb társaik oktatták. Ebéd után további két óra képzési idő állt rendelkezésre. Itt volt lehetőség az egyéni munkafüzetekben kapott feladatok megoldására, melyeket az őrs-parancsnok határozott meg a korábbi képzéseken (pl. készítsen „tényvázlatot” egy elfogásról, vagy írja le milyen intézkedést tenne bizonyos jogsértések esetén, stb.).³⁹

A szervezeten belüli előmenetelhez kapcsolódó központi szervezésű tanfolyamok mellett az őrsök képzési tevékenysége volt a legmeghatározóbb a személyi állomány felkészültsége szempontjából. Az elméleti foglalkozásokon kerültek feldolgozásra a napi munkát befolyásoló jogszabályok is, és lehetőség volt azok alkalmazását konkrét, mindenki számára ismert helyekhez és személyekhez kötni, ami megkönnyítette azok értelmezését (például az aratásra vonatkozó tűzrendészeti szabályok feldolgozásakor a foglalkozásvezető felidézhetett egy előző évi tüzesetet vagy név szerint felhívhatta a figyelmet a szabályokat gyakran megszegő gazdákra). A képzés így speciálisabb, az adott őrskörlet adottságaihoz igazodó lehetett és témáját legtöbbször a napi élet aktualitásai adták. Fontos volt, hogy a csendőr a saját feladatával kapcsolatos ismereteket sajátítsa el, ezért gyakran külön írásos feladatot is adott az őrsparancsnok, ami jelentések, értesítések írásából, helyszínvázlat rajzolásából állt.

A helyi képzési rendszer tehát képes volt az adott kor átlagos iskolázottsági szintjének megfelelő vidéki emberekből válogatott csendőrök sikeres szakmai felkészítésére, és az állomány meglévő hely- és személyismeretét felhasználva előre számolni bizonyos veszélyeztető hatásokkal.

A felfedett jogsértések dokumentálása, adminisztratív feladatok

Az adminisztratív feladatok alóli részbeni mentesülés a harmadik lényeges körülmény, amely véleményem szerint nagyban hozzájárult a szervezet sikereihez. A képzési rendszer alapvető célja és egyben következménye az volt, hogy a csendőrök készség szinten képesek legyenek végrehajtani saját feladataikat, de azokat viszonylag szűken jelölték meg. A szervezetnek nem volt célja, hogy a közigazgatás és igazságszolgáltatás teljes vertikumát felölelő ismereteket adjon állományának, nem akart belőlük jogászt vagy főszolgabíróvá képezni. A csendőrt katonának tekintette, akinek elsődleges feladata a bűncselekmények megelőzése, az elkövetők elfogása és az illetékes hatóságoknak történő átadása. Ehhez mérten a csendőrök adminisztrációs tevékenysége – bár nem nélkülözte az alaposságát és a szakmai megfelelőséget – egyszerűnek volt mondható. A csendőr a felhívásra teljesített szolgálatok során történekről szükség esetén értesítést vagy jelentést írt, a saját kezdeményezésű intézkedésekről tényvázlatot készített.⁴⁰ A jogsértés elkövetőit feljelentés készítése mellett az illetékes hatóságnak adta át, a tudomására jutott eseményeket pedig szolgálati jegyen jelentette őrsparancsnokának. A járőrök jelentéseit az őrsön vezetett szolgálati könyvbe vezették be.⁴¹

Összességében elmondható, hogy a járőrszolgálatban tett intézkedések dokumentálása kevésbé, míg azok helyes végrehajtása nagyobb súllyal számított a mindennapi munkában, így a papírmunka nem mehetett az őrskörletben valóban eltöltött szolgálati idő rovására. Egyszerűen fogalmazva a csendőr annyit tudott a különböző hatósági eljárásokról, amennyi a feladataihoz szükséges volt, azt azonban képes volt magabiztosan végrehajtani és megfelelő szakmai színvonalon dokumentálni.

Összefoglalás

Megállapítható tehát, hogy a Magyar Királyi Csendőrség szervezeti sikerei az értékelt több évtizedes időszakban visszavezethetők — a közbiztonsági szolgálat teljesítése tekintetében — a kutatás kiindulási pontjaként megjelölt váratlanságra, képzésre és profiltisztaságra. A testületre jellemző szolgálati rend és munkamódszerek kiállták az idő próbáját és a két világháború közötti időszakban sem változtak meg lényegüket tekintve. Bár a képzési rendszer folyamatosan fejlődött és intézményesedett, alapját mindvégig az őrsök felkészítő tevékenysége, a próbacsendőrök kiképzése és nevelése jelentette. A megszerzett ismeretek a hatékony szolgálatellátást segítették és a gyakorlatban alkalmazott eljárásrendekre készítették fel a személyi állományt. A járőrszolgálatban előforduló eseményekre történő reagálás mellett azok helyes adminisztrációjára is hangsúlyt fektettek annak szem előtt tartásával, hogy a papír mögött ne vesszen el a tartalom.

A járőrszolgálat ekkor kialakított szervezési elvei napjainkig éreztetik hatásukat a közbiztonsági szolgálatban. Az általános rendőrségi feladatokat ellátó szervezet közrendvédelmi szolgálati ága ma is arra törekszik, hogy a demonstratív jelenlét és rejtett ellenőrzés, a folyamatos közterületi megjelenés és váratlanság kombinációjával megelőzze a jogsértő cselekmények elkövetését, garantálja a polgárok élet- és vagyónbiztonságát. A testület öröksége mintát adhat a korszerű rendvédelmi szervezetek működéséhez és sikerei fejlődésre ösztönözhetik azokat.

Jegyzetek:¹ SZAMEL: 30.p.² PARÁDI József: *A magyar rendvédelem története*. 25-171.p.³ Idem: A polgári magyar állam első központosított közbiztonsági szervezete a Magyar Királyi Csendőrség.⁴ ÖRY⁵ PARÁDI József: A dualista Magyarország belügyi szervei.⁶ REKTOR: 88-297.p. ; PRESZLY: 41-105.p.⁷ PARÁDI: A magyar rendvédelem személyi állományának humán viszonyai 1867-1945. ; Idem: A polgári magyar állam rendvédelmi testületeinek humán viszonyai 1867-1945. ; Idem: Az egységes állami fizetési rendszer és a szakterületi rendfokozati rendszerek a polgári magyar állam rendvédelmében.⁸ Idem: A Magyar Királyi Csendőrség szolgálati tevékenységei.⁹ CSAPÓ: *A Magyar Királyi Csendőrség története 1881-1914*. 20-51.p. ; KAISER: *A Magyar Királyi Csendőrség története a két világháború között*. 21-54.p. ; PARÁDI: *A Magyar Királyi Csendőrség. Az első magyar polgári, központosított közbiztonsági őrtestület 1881-1945*. 93-110.p. ; PRESZLY: op.cit. 125-131.p. ; REKTOR: op.cit. 95-101.p. + 126-127.p. + 140-143.p. + 167-173.p. + 231-246.p.

¹⁰ A Magyar Királyi Csendőrségről szóló tanulmányok döntő többsége a *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, HU-ISSN 1216-6774 periodikában jelentek.

ARTNER: Egy közbiztonsági őrtestület útja Párizstól — Itálián és Ausztrián keresztül — Budapestig. ; Eadem: A Magyar Királyi Csendőrség és a városok. ; ARTNER — PARÁDI — ZEIDLER ; ARTNER: Az osztrák csendőrség 1848-1938. ; Eadem: A bajor csendőrség a XX. század húszas éveiben. ; BACSA ; BODA ; CSAPÓ: A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati jogáról 1881-1914. ; Idem: A csendőrség és a városok 1881-1914. ; Idem: Erdély csendőrsége az átmenet éveiben 1867-1881. ; CSÓKA ; DAVOLA: A Magyar Királyi Csendőrség határőrizeti feladatai 1912-ben. ; Idem: A tábori csendőrség, mint a katonai rendőrség elődje. ; Idem: Fényképezés a Magyar Királyi Csendőrségnél. ; ERNYES ; FAZEKAS ; FORRÓ: A csendőrség története. A csendőr őrs. ; Idem: A csendőr kerület rendvédelmi tevékenységének értékelése. ; Idem: A székesfehérvári csendőrkerület teendői a vagyon elleni bűncselekmények megelőzésében és felderítésében. ; Idem: A székesfehérvári csendőrkerület kapcsolata a közigazgatással. ; Idem: Csendőrségtörténeti kutatásaim tapasztalatai. ; Idem: A polgári magyar állam központosított közbiztonsági őrtestületének közrendvédelmi szolgálata. ; Idem: A Magyar Királyi Csendőrség és a Fejér vármegyei zsidó deportálás. ; Idem: A székesfehérvári csendőr kerület küzdelme Fejér vármegye közbiztonságáért 1884-1945. ; Idem: A magyar csendőrség Kelet-Dunántúl román megszállásakor. ; GEBHARDT : Die Österreichische Gendarmerie in XX. Jahrhundert. [Az osztrák csendőrség a XX. században.] ; Idem: Die miliärische Organisation der Österreichischen Gendarmerie von 1849 bis 1918. [A katonailag szervezett osztrák csendőrség 1849-től 1918-ig.] ; HEGEDŰS: A Magyar Királyi Csendőrség harc- és gépjárművei. ; HEGEDŰS — FRÖCHLICH: Forgópisztolyok a honvéd lovasságnál és a Magyar Királyi Csendőrség lovas szervezeti elemeinél. ; HESZTERA: Die Kommandostrukturen der Gendarmerie von 1850 bis 1993. [A csendőrség parancsnoksági rendszere 1850-1993 között.] ; ILLÉSFALVI: A németek által megszállt Bácskai helyzete 1941-ben, a Magyar Királyi Csendőrség Központi Nyomozó Parancsnokságának jelentései alapján. ; KAISER: Az őrs mindennapi élete. op.cit. ; Idem: A csendőr őrs gazdaságvédelemmel kapcsolatos feladatai a két világháború között. ; KÁLMÁN: A Magyar Királyi Csendőrség tevékenysége Somogy vármegyében a megalakulástól 1903-ig. ; Idem: Somogy vármegye bűnüldözési tapasztalatai a kiegyezéstől a I. vh-ig. ; KESERŰ: Rendőrség és csendőrség Magyarország hadbalépésétől a hadműveletek befejezéséig. ; Idem: A Magyar Királyi Csendőrség a második világháború hadműveleteiben. ; KISS Gábor: Csendőrök az emigrációban. ; KISS István Géza: A Magyar Királyi csendőrség hagyományai, muzeális emlékműveik és helyei hazánkban és külföldön. ; KOMÁROMI ; MARKÓ ; OLASZ ; ÖRY: op.cit. ; PARÁDI Ákos: Ludovikai indítvány a magyar csendőrség létrehozására. ; Idem: Hivatástörténet-gondozás a Magyar Királyi Csendőrségnél. ; PARÁDI József: A dualizmus közrendvédelmi szerveinek jellemzői és tevékenységük tapasztalatai. ; Idem: A Magyar Királyi Csendőrség megalakulása és működése 1881-1918. ; Idem: A határszéli csendőrség állambiztonsági feladatai. ; Idem: A csendőr tisztképzés és a fizetési osztályba sorolt állami alkalmazottak szakvizsga rendszere. ; Idem: A csendőrség magyarországi története. ; Idem: Tények és érzelmek egy hajdani magyar rendvédelmi testület története kapcsán. ; Idem: A Magyar Királyi Csendőrség határőrizeti szolgálata. ; Idem: A Magyar Királyi Csendőrség szervezete. ; Idem: A Magyar Királyi Csendőrség szolgálati tevékenységei. op.cit. ; Idem: A csendőrség teendői az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királysága külső határainak őrzésében. ; Idem: A XIX-XX. századi magyar rendszerváltozások és a csendőrség. ; Idem: Az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságának határszéli csendőrsége. ; Idem: A Császári Királyi Csendőrség Magyarországon. ; PERJESI ; RAVASZ ; SALLAI: A határszéli csendőrség fegyverhasználat. ; Idem: Francia, osztrák, magyar csendőrség fegyverhasználat a XIX. században. ; SÁGVÁRI ; SIMON: A Magyar Királyi Csendőrség szolgálati teendői a vagyonbiztonság ellen irányuló bűncselekmények megelőzésében és felderítésében. ; Idem: Egy kiérdemelt emlékbélyeg és egy nem érdemelt megbélyegzés története. ; SUBA: A Magyar Királyi Csendőrség szerepe az északi demarkációs vonalon 1919-1923. ; Idem: Határrendőr zászlóaljok 1919-1921. Áttérés a katonai határőrizetre. ; Idem: A Magyar Királyi Csendőrség létszámának tervezett felsemelése 1918-ban. ; Idem: 1918 forró nyara és a Magyar Királyi Csendőrség. ; Idem: A Magyar Királyi Csendőrség és a vasútbiztonság 1917-1918. ; Idem: A császári csendőrség tiszti kara 1849-1868. ; Idem: A Magyar Királyi Csendőrség és a terület-visszacsatolások. ; SZAKÁLY: Néhány gondolat a volt Magyar Királyi Csendőrségről. ; Idem: A két világháború közötti rendvédelmi szervek tevékenységének néhány jellemzője. ; Idem: A Magyar Királyi Csendőrség az első központosított magyar közbiztonsági őrtestület. ; Idem: Az Osztrák-Magyar Monarchia hadseregének tábori csendőrsége (Rövid áttekintés). ; Idem: A Magyar Királyi Csendőrség 1919-1941. ; Idem: Akik a Magyar Királyi Csendőrséget — 1938 és 1945 között — vezették. ; SZELEI ; SZÜCS ; TAMÁSKA ; VARRÓ: Rádió közvetítés az ungvári csendőr iskolából. „Székely fiúkból nevelik a magyar csendőröket” közvetítés a magyar csendőr iskolából. ; Idem: Hatvan éves a Magyar Királyi Csendőrség. ; VEDŐ: A Magyar Királyi Csendőrség karhatalmi tevékenységének szabályozása a dualizmus idején. ; Idem: Rádió a Magyar Királyi Csendőrség szolgálatában. ; Idem: A Magyar Királyi Csendőrség karhatalmi fellépésének gyakorlata. ; Idem: A haderő karhatalmi tevékenysége 1867-1918. ; Idem: A Francia Nemzeti Csendőrség a két világháború között. ; ZACHAR ; ZEIDLER ; ZÉTÉNYI

A periodika első 42 számában a Magyar Királyi Csendőrség története témakörében összesen 39 szerző tollából 91 tanulmány jelent meg.

¹¹ A „*Csendőrségi Lapok*” a Magyar Királyi Csendőrség kiadványa volt, amely a csendőrökről a csendőröknek és a nagyközönségnek szólt. A lap önfenn tartó volt. Valamennyi szervezeti egység előfizetett a folyóiratra. Szerkesztői csendőrtisztek voltak. A lap a testület életében fontos szerepet töltött be, például a csendőrségi szolgálat tipikus szituációit közölte a szerkesztőség a lap hasábjain, amelyeket az őrsök személyi állomány megvitattott és az így született megoldásokat a szerkesztőséggel megosztotta, amely a legkiválóbbakat elismerte. Ily módon biztosítva volt, hogy a leggyakrabban előforduló szolgálati szituációkkal a személyi állomány lényegében folyamatosan foglalkozzon. A folyóirat kettő, illetve három hetenként jelent meg. Az első évfolyamot 1907-ben adták ki. 1920 és 1923 között a periodika szünetelt. 1924-ben — folytatólagosan — került sor a XXIV. évfolyam publikálására. Az utolsó évfolyamot, a XXXIV. évfolyamot 1944-ben adták ki. Mivel a periodika a testületi élet mindennapjaival foglalkozott a folyóiratban közölt cikkek ma már a testület történetének pótolhatatlan dokumentumai.

¹² A Magyar Királyi Csendőrségre vonatkozó nem nagy számú törvény a *Corpus Juris*-ban található. A testület történetének a feltárása tekintetében pedig elengedhetetlen a rendeletek feldolgozása, mert ezek tartalmazzák a testület működése szabályozásának rendkívül fontos részleteit. A testületre vonatkozó fontosabb rendeleteket a *Magyarországi Rendeletek Tára*-nak és a *Belügyi Közlöny*-nek az évfolyamai tartalmazzák. Emellett azonban — mivel a testület személyi állományának tagjai katonának minősültek — a személyügyi döntések a *Honvédségi Közlöny* személyi ügyeket tartalmazó részében jelentek meg. Emellett külön *Csendőrség Közlöny* is megjelent, amely a testülettel kapcsolatos legrészletesebb információkat tartalmazza. A testületi közlöny első évfolyamát 1912-ben adták ki. Ezt követően az évfolyamok folyamatosan 1918-al bezárólag. Az 1919. évfolyam csonka. 1924-ben — a IX. évfolyammal — folytatódott a közlöny. Ezt követően az évfolyamok ugyancsak folyamatosan kerültek kiadásra. Az utolsó közölt évfolyam az 1944. évi XXVIII. évfolyam.

¹³ A Magyar Királyi Csendőrség tevékenységét általában és a testület különböző szervezeti egységtípusait, illetve a szaktevékenységeket külön szabályzatok szabályozták. A testület fennállása során — a testület egészére vonatkozóan — több szolgálati utasítást is kiadtak. Ezek voltak:

SZUT-1881 ; SZUT-1887 ; SZUT-1896 ; SZUT-1903 ; SZUT-1912 ; SZUT-1927 ; SZUT-1941.

Összesen a testületi szabályzókból 87 szabályzat maradt fenn, amelyek a nyomozó munkától a becsületügyi szabályozáson keresztül egészen a nősülésig szabályozták a szervezet és személyi állománya teendőit. 1898-ban külön kimutatás is készült a szabályzatokról.

Kimutatás a szolgálati könyvekről, szabályokról és utasításokról a Magyar Királyi Honvédség, a népfölkelés és a csendőrség számára.

A testületnél a szabályzatokat folyamatosan nyilvántartották, azokról naprakész jegyzékkel rendelkeztek. Ezen túlmenően pedig a testületre vonatkozó rendeletekről jogszabálygyűjteményeket készítettek, amelyeket folyamatosan aktualizáltak.

A közbiztonsági tevékenység lényegét a megvalósítás legcélravezetőbb módjait különböző tansegédlet jellegű kiadványok értelmezték, magyarázták, a legrészletesebben.

Útmutató a csendőr járőrök részére.

¹⁴ ZACHAR: Fejezetek az osztrák csendőrség történetéből 1849-1918. op.cit.

¹⁵ Idem: A HABSBERG-hatalom és a magyar rendvédelem.

¹⁶ Az erdélyi és a horvátországi csendőr ezredek a magyar kormány 1876-ban átvette a közös haderőtől, azonban a Magyar Szent Korona alá tartozó teljes vidéki területekre kiterjedően az országos csendőr szervezet felállítására 1881-ben került sor a Magyar Királyi Csendőrség létrehozásával. A testület teljes kiépítése pedig csaknem 1/2 évtized alatt valósult meg. 1881/II.tc. ; 1881/III.tc.

¹⁷ PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség szervezete. op.cit.

¹⁸ Idem: *A Magyar Királyi Csendőrség. Az első magyar polgári, központosított, közbiztonsági őrtestület 1881-1945.* op.cit.

¹⁹ CSAPÓ: *A Magyar Királyi Csendőrség története 1881-1914.* op.cit. 42.p.

²⁰ PRESZLY: op.cit. 41-105.p.

²¹ PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség szervezete. op.cit.

²² 1882/X.tc.

²³ Felhívással a közigazgatási hatóságok, bíróságok, ügyészségek, adóhivatalok fordultak az őrsökhöz „karhatalom” vagy „rendőri segély” igényléséért. Megkereséssel a csendőrség tisztii parancsnokságai irányába éltek a jelentősebb ügyekben.

NÉMETHY: 107-138.p.

²⁴ *Próbacsendőrök tankönyve kérdések és feleletekben feldolgozva.*

²⁵ BEÖTHY

²⁶ SZUT-1881. op.cit.

²⁷ Az 1887 és 1888, majd 1889-ben *Szervezeti és szolgálati utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára* címmel kiadott szolgálati szabályzat második fő fejezetének módosított változata, melyet 1900-ban Budapesten a Pesti Nyomda adott ki. SZUT-1887: op.cit. 28. §

²⁸ CSAPÓ: *A Magyar Királyi Csendőrség története 1881-1914.* op.cit. 34.p.

²⁹ SOLTÉSZ

³⁰ PARÁDI József: *A Magyar Királyi Csendőrség. Az első magyar polgári, központosított közbiztonsági őrtestület 1881-1945.* op.cit. 94.p.

³¹ KAISER: Az őrs mindennapi élete. op.cit.

³² S. százados

³³ ANIK

³⁴ FORRÓ: A csendőr kerület rendvédelmi tevékenységének értékelése. op.cit.

³⁵ PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség megalakulása és működése 1881-1918. op.cit.

³⁶ CSAPÓ: *A Magyar Királyi Csendőrség története 1881-1914.* op.cit. 31.p.

³⁷ *Laktanya-szabályok a Magyar Királyi Csendőrség számára.*

³⁸ KAISER: Az őrs mindennapi élete. op.cit. 47.p.

³⁹ REKTOR: op.cit. 509.p.

⁴⁰ *Útmutató a csendőr járőrök részére.* op.cit.

⁴¹ *Próbacsendőrök tankönyve kérdések és feleletekben feldolgozva.* 25-41.p. op.cit.

Jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

MONOGRÁFIÁK, KISMONOGRÁFIÁK ÉS HASONLÓ JELLEGŰ KÖTETEK

- CSAPÓ: *A Magyar Királyi Csendőrség története 1881-1914.* — CSAPÓ Csaba: *A Magyar Királyi Csendőrség története 1881-1914.* Pécs, 1999, Pro Pannónia Kiadói Alapítvány. 186 p. HU-ISBN 963 90 7940 5. /Pannónia Könyvek./ HU-ISSN 0237-4277.
- KAISER: *A Magyar Királyi Csendőrség története a két világháború között.* — KAISER Ferenc: *A Magyar Királyi Csendőrség története a két világháború között.* Pécs, 2002, Pro Pannónia Kiadó Alapítvány. 175 p. HU-ISBN 963 90 7982 0. /Pannónia Könyvek/ HU-ISSN 0237-4277.
- PARÁDI: *A Magyar Királyi Csendőrség. Az első magyar polgári, központosított közbiztonsági őrtestület 1881-1945.* — PARÁDI József: *A Magyar Királyi Csendőrség. Az első magyar polgári, központosított közbiztonsági őrtestület 1881-1945.* Budapest, 2012, Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történelmi Tudományos Társaság. 281 p. HU-ISBN 978 963 08 4794 0. /A magyar rendvédelem-történet öröksége, 2./ HU-ISSN 2062-8447.
- PRESZLY — PRESZLY Lóránd: *A magyar Királyi Csendőrség története 1881-1919.* Budapest, 1920, Honvédelmi Sajtóvállalat. 142 p.

- REKTOR (6.;9;39.;) — REKTOR Béla: *A Magyar Királyi Csendőrség oknyomozó története.* Cleveland, Ohio, USA, 1980, Árpád Könyvkiadó Vállalat. 552 p. USA-ISBN 0 934214 01 8.
- SZAMEL (1.;) — SZAMEL Lajos: *A rendészet és a rendőrség jogi szabályozásának elméleti alapjai.* Budapest, 1990, Magyar Tudományos Akadémia Államtudományi Kutatások Programirodája. 98 p. HU-ISBN 963 74 5037 8.

TANKÖNYVEK - TANSEGÉDLETEK

- PARÁDI: *A magyar rendvédelem története.* (2.;) — PARÁDI József et al. (szerk.): *A magyar rendvédelem története.* Budapest, 1996, Osiris, 367 p. HU-ISBN 963 04 7958 3.
- Próbacsendőrök tankönyve kérdések és feleletekben feldolgozva.* (24.;41.;) — *Próbacsendőrök tankönyve kérdések és feleletekben feldolgozva.* Budapest, s.a. (cc. Első világháború előtt), Kaufman Ábrahám és társai. 103 p.
- Útmutató a csendőr járőrök részére.* (13.;40.;) — *Útmutató a csendőr járőrök részére.* Máramarosziget, 1908, Kaufman Ábrahám és Társai. 57 p. (A 2. és 3. kiadás Budapest, 1909, 1913, ugyanazon kiadónál.)

TANULMÁNYOK

- ARTNER: Egy közbiztonsági őrttestület útja Párizstól — Itálián és Ausztrián keresztül — Budapestig. (10.;) — ARTNER Ramona: Egy közbiztonsági őrttestület útja Párizstól — Itálián és Ausztrián keresztül — Budapestig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXII.évf. (2012) 26.sz. 13-18.p. HU-ISSN 1216-6774.
- ARTNER: A Magyar Királyi Csendőrség és a városok. (10.;) — ARTNER Ramona: A Magyar Királyi Csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIII.évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p. HU-ISSN 1216-6774.
- ARTNER: Az osztrák csendőrség 1848-1938. (10.;) — ARTNER Ramona: Az osztrák csendőrség 1848-1938. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 15-22.p. HU-ISSN 1216-6774.
- ARTNER: A bajor csendőrség a XX. század húszas éveiben. (10.;) — ARTNER Ramona: A bajor csendőrség a XX. század húszas éveiben. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 23-30.p. HU-ISSN 1216-6774.
- ARTNER — PARÁDI — ZEIDLER: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi, vasúti és közúti szakszolgálati ágai. (10.;) — ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi, vasúti és közúti szakszolgálati ágai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIII.évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 23-40.p. A tanulmány korábbi változata 2013. február 15-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság Csendőrségtörténeti Szakosztálya által szervezett közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak. „A XIX-XX. századi magyarországi csendőrségek” című XIII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- BACSA (10.;) — BACSA Gábor: A csendőrség részvétele Zala-megye határőrizetében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, VII. évf. (1997) 8.sz. 5-11.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak. „A napóleoni közbiztonsági őrttestület útja Párizstól — Itálián és Ausztrián keresztül — Budapestig” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- BODA (10.;) — BODA József: Az Európai Csendőri Erő, avagy egy új békefenntartó alakulat születése. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXI. évf. (2011) 24.sz. 13-19.p. HU-ISSN 1216-6774.
- CSAPÓ: A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati jogáról 1881–1914. (10.;) — CSAPÓ Csaba: A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati jogáról 1881–1914. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, VII.évf. (1997) 8.sz. 12-16.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak. „A napóleoni közbiztonsági őrttestület útja Párizstól — Itálián és Ausztrián keresztül — Budapestig” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- CSAPÓ: A csendőrség és a városok 1881–1914. (10.;) — CSAPÓ Csaba: A csendőrség és a városok 1881–1914. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, X.évf. (2000) 12.sz. 43-48.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1999. október 6-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak. „A napóleoni közbiztonsági őrttestület útja Párizstól — Itálián és Ausztrián keresztül — Budapestig” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

- mányos konferencia-sorozatnak. „A közigazgatás, a véderő és a rendvédelem kapcsolatának változásai a polgári magyar állam időszakában.” című XII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- CSAPÓ: Erdély csendőrsége az átmenet — CSAPÓ Csaba: Erdély csendőrsége az átmenet éveiben 1867–1881. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXII. évf. (2012) 25.sz. 27-31.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2010. december 6-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak. „A közbiztonság közös Kárpát-medence-i örökségünk.” című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- (10.;
- CSÓKA — CSÓKA Ferenc: Csendőrség és hírszerzés 1930–1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, VII. évf. (1997) 8.sz. 17-20.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak. „A napóleoni közbiztonsági örtestület útja Párizstól — Itálián és Ausztrián keresztül — Budapestig” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- (10.;
- DAVOLA: A Magyar Királyi Csendőrség — DAVOLA József: A Magyar Királyi Csendőrség határőrizeti feladatai 1912-ben. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, X.évf. (2000) 11.sz. 21-23.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1999. április 20-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak. „Szabad mozgás a Kárpát-medencében” című XI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- (10.;
- DAVOLA: A tábori csendőrség, mint a — DAVOLA József: A tábori csendőrség, mint a katonai rendőrség elődje. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, X.évf. (2000) 12.sz. 19-54.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1999. október 6-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak. „A közigazgatás, a véderő és a rendvédelem kapcsolatának változásai a polgári magyar állam időszakában” című XII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- (10.;
- DAVOLA: Fényképezés a Magyar Királyi — DAVOLA József: Fényképezés a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXI.évf. (2011) 24.sz. 18-22.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2009. december 3-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak. „Csendőrség Ausztria-Magyarországon, illetve Ausztriában és Magyarországon 1849-2005.” című XXIV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- (10.;
- ERNYES — ERNYES Mihály: Pandúrság helyett csendőrség Baranyában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, VII.évf. (1997) 8.sz. 27-33.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak. „A napóleoni közbiztonsági örtestület útja Párizstól — Itálián és Ausztrián keresztül — Budapestig” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- (10.;
- FAZEKAS — FAZEKAS Csaba: A csendőrség és a történelmi egyházak kapcsolata a Horthy korszakban az el nem ismert felekezetek kezelése tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, VII.évf. (1997) 8.sz. 34-40.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak. „A napóleoni közbiztonsági örtestület útja Párizstól — Itálián és Ausztrián keresztül — Budapestig” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- (10.;
- FORRÓ: A csendőrség története. A csen- — FORRÓ János: A csendőrség története. A csendőr őrs. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, III. évf. (1993) 4.sz. 132-151.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1992. szeptember 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-
- (10.;

- történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak. „*A dualista Magyarország rendvédelme*” című IV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- FORRÓ: A csendőr kerület rendvédelmi tevékenységének értékelése. (10.;34.;) — FORRÓ János: A csendőr kerület rendvédelmi tevékenységének értékelése. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, VII. évf. (1997) 8.sz. 41-45.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak. „*A napóleoni közbiztonsági őrtestület útja Párizstól — Itálián és Ausztrián keresztül — Budapestig*” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- FORRÓ: A székesfehérvári csendőrkerület teendői a vagyon elleni bűncselekmények megelőzésében és felderítésében. (10.;) — FORRÓ János: A székesfehérvári csendőrkerület teendői a vagyon elleni bűncselekmények megelőzésében és felderítésében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, VIII. évf. (1998) 9.sz. 32-38.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1997. szeptember 22-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak. „*Gazdasági rendvédelmünk a XIX-XX. században*” című IX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- FORRÓ: A székesfehérvári csendőrkerület kapcsolata a közigazgatással. (10.;) — FORRÓ János: A székesfehérvári csendőrkerület kapcsolata a közigazgatással. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, X. évf. (2000) 12.sz. 58-61.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1999. október 6-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak. „*A közigazgatás, a véd-erő és a rendvédelem kapcsolatának változásai a polgári magyar állam időszakában*” című XII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- FORRÓ: Csendőrségtörténeti kutatásaim tapasztalatai. (10.;) — FORRÓ János: Csendőrségtörténeti kutatásaim tapasztalatai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVII. évf. (2009) 20.sz. 38-43.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2006. szeptember 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak. „*A XIX-XX. századi magyar forradalmak hatása a nemzeti rendvédelmi rendszerünkre*” című XX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- FORRÓ: A polgári magyar állam központosított közbiztonsági őrtestületének közrendvédelmi szolgálata. (10.;) — FORRÓ János: A polgári magyar állam központosított közbiztonsági őrtestületének közrendvédelmi szolgálata. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XIX. évf. (2010) 22.sz. 46-52.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2008. október 10-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak. „*Másfél évszázad rendszerváltozásainak hatásai nemzeti rendvédelmünkre*” című XXII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- FORRÓ: A Magyar Királyi Csendőrség és a Fejér vármegyei zsidó deportálás. (10.;) — FORRÓ János: A Magyar Királyi Csendőrség és a Fejér vármegyei zsidó deportálás. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXI. évf. (2011) 24.sz. 23-31.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2009. december 3-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak. „*Csendőrség Ausztria-Magyarországon illetve Ausztriában és Magyarországon 1848-2005*” című XXIV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- FORRÓ: A székesfehérvári csendőr kerület küzdelme Fejér vármegye közbiztonságáért 1884-1945. (10.;) — FORRÓ János: A székesfehérvári csendőr kerület küzdelme Fejér vármegye közbiztonságáért 1884-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXI. évf. (2011) 24.sz. 32-72.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2009. december 3-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak. „*Csendőrség Ausztria-Magyarországon illetve Ausztriában és Magyarországon 1848-2005*” című XXIV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

- FORRÓ: A magyar csendőrség Kelet-Dunántúl román megszállásakor. (10.;) — FORRÓ János: A magyar csendőrség Kelet-Dunántúl román megszállásakor. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 31-42.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2014. X. 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak. „*A kivételes hatalom és a rendvédelem*” című XXX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- GEBHARDT: Die Österreichische Gendarmerie in XX. Jahrhundert. [Az osztrák csendőrség a XX. században.] (10.;) — GEBHARDT Helmut: Die Österreichische Gendarmerie in XX. Jahrhundert. [Az osztrák csendőrség a XX. században.] *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, IX.évf. (1999) 10.sz. 53-58.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1998. IX. 22-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak. „*A nyugati rendvédelem hatása a XIX-XX. századi magyar rendvédelemre*” című X. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- GEBHARDT: Die miliärische Organisation der Österreichischen Gendarmerie von 1849 bis 1918. [A katonailag szervezett osztrák csendőrség 1849-től 1918-ig.] (10.;) — GEBHARDT Helmut: Die miliärische Organisation der Österreichischen Gendarmerie von 1849 bis 1918. [A katonailag szervezett osztrák csendőrség 1849-től 1918-ig.] *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, X.évf. (2000) 12.sz. 62-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1999. október 6-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak. „*A közigazgatás, a véderő és a rendvédelem kapcsolatának változásai a polgári magyar állam időszakában*” című XII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- HEGEDÜS: A Magyar Királyi Csendőrség harc- és gépjárművei. (10.;) — HEGEDÜS Ernő: A Magyar Királyi Csendőrség harc- és gépjárművei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIII.évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 89-100.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2012. október 27-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak. „*A XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági testületei*” című XXVII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- HEGEDÜS — FRÖCHLICH: Forgópisztolyok a honvéd lovasságnál és a Magyar Királyi Csendőrség lovas szervezeti elemeinél. (10.;) — HEGEDÜS Ernő — FRÖCHLICH Dávid: Forgópisztolyok a honvéd lovasságnál és a Magyar Királyi Csendőrség lovas szervezeti elemeinél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 43-50.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2014. október 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak. „*A kivételes hatalom és a rendvédelem*” című XXX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- HESZTERA: Die Kommandostrukturen der Gendarmerie von 1850 bis 1993. [A csendőrség parancsnoksági rendszere 1850–1993 között.] (10.;) — HESZTERA Franz: Die Kommandostrukturen der Gendarmerie von 1850 bis 1993. [A csendőrség parancsnoksági rendszere 1850–1993 között.] *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, IV. évf. (1994) 5.sz. 18-35.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1993. szeptember 21-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak. „*Háború, forradalom, trianon*” című V. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- ILLÉSFALVI (10.;) — ILLÉSFALVI Péter: A németek által megszállt Bácság helyzete 1941-ben, a Magyar Királyi Csendőrség Központi Nyomozó Parancsnokságának jelentései alapján. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XIV. évf. (2008) 17.sz. 19-25.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2003. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak. „*A rendvédelem humán viszonyai*” című XVII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- KAISER: Az őrs mindennapi élete. (10.;31.;38.;) — KAISER Ferenc: Az őrs mindennapi élete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* VII.évf. (1998) 8.sz. 46.p. HU-ISSN 1216-6774.

- KAISER: A csendőr őrς gazdaságvédelemmel kapcsolatos feladatai a két világháború között. (10.;) — KAISER Ferenc: A csendőr őrς gazdaságvédelemmel kapcsolatos feladatai a két világháború között. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, VIII.évf. (1998) 9.sz. 39-44.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1997. szeptember 22-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak. „*Gazdasági rendvédelmünk a XIX-XX. században.*” című IX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- KÁLMÁN: A Magyar Királyi Csendőrség tevékenysége Somogy vármegyében a megalakulástól 1903-ig. (10.;) — KÁLMÁN Zsolt: A Magyar Királyi Csendőrség tevékenysége Somogy vármegyében a megalakulástól 1903-ig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XIV. évf. (2008) 17.sz. 26-36.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2003. november 11-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak. „*A rendvédelem humán viszonyai.*” című XVII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- KÁLMÁN: Somogy vármegye bűnüldözési tapasztalatai a kiegyezéstől a I. vh-ig. (10.;) — KÁLMÁN Zsolt: Somogy vármegye bűnüldözési tapasztalatai a kiegyezéstől a I. vh-ig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19.sz. 60-63.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2005. október 6-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak. „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában.*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- KESERŐ: Rendőrség és csendőrség Magyarország hadbalépésétől a hadműveletek befejezéséig. (10.;) — KESERŐ István: Rendőrség és csendőrség Magyarország hadbalépésétől a hadműveletek befejezéséig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, VI. évf. (1996) 7.sz. 35-45.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1995. október 25-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak. „*Háborúból diktatúrába*” című VII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- KESERŐ: A Magyar Királyi Csendőrség a második világháború hadműveleteiben. (10.;) — KESERŐ István: A Magyar Királyi Csendőrség a második világháború hadműveleteiben. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, VII. évf. (1997) 8.sz. 57-59.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak. „*A Napóleoni közbiztonsági őrtestület útja Párizstól — Itálián és Ausztrián keresztül — Budapestig.*” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- KISS Gábor: Csendőrök az emigrációban. (10.;) — KISS Gábor: Csendőrök az emigrációban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, VII.évf. (1997) 8.sz. 60-61.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak. „*A Napóleoni közbiztonsági őrtestület útja Párizstól — Itálián és Ausztrián keresztül — Budapestig.*” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- KISS István Géza: A Magyar Királyi csendőrség hagyományai, muzeális emlékeinek őrzési helyei hazánkban és külföldön. (10.;) — KISS István Géza: A Magyar Királyi csendőrség hagyományai, muzeális emlékeinek őrzési helyei hazánkban és külföldön. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, VII.évf. (1997) 8.sz. 62-67.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak. „*A Napóleoni közbiztonsági őrtestület útja Párizstól — Itálián és Ausztrián keresztül — Budapestig.*” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- KOMÁROMI (10.;) — KOMÁROMI Gábor: A Magyar Királyi Csendőrség szervezeti változásai 1919–1925 között. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, IV.évf. (1994) 5.sz. 90-91.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1993. szeptember 21-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által

- szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak. „Háború, forradalom, trianon.” című V. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- MARKÓ (10.): — MARKÓ György: Csendőrtisztek a Magyar Királyi Honvéd Vezérkar főnökének bírósága előtt. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXI.évf. (2011) 24.sz. 73-79.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2009. december 3-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak. „Csendőrség Ausztria-Magyarországon, illetve Ausztriában és Magyarországon 1849-2005.” című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- OLASZ (10.): — OLASZ Lajos: A légi csendőrség Magyarországon. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIII.évf. (2013) 31-32-33-34.sz. 105-120.p. A tanulmány korábbi változata 2013. október 4-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak. „A magyar rendvédelem, légiközlekedés, felderítés a XIX-XX. században.” című XXVIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- ÖRY (4.;10): — ÖRY Károly: A Maréchaussée-től a Gendarmerie Nationale-ig. A francia csendőrség történelmi előzményei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, VII.évf. (1997) 8.sz. 75-77.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak. „A napóleoni közbiztonsági őrtisztület útja Párizstól — Itálián és Ausztrián keresztül — Budapestig” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI Ákos: Ludovikai indítvány a magyar csendőrség létrehozására. (10.): — PARÁDI Ákos: Ludovikai indítvány a magyar csendőrség létrehozására. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 51-54.p. HU-ISSN 1216-6774.
- PARÁDI Ákos: Hivatástörténet-gondozás a Magyar Királyi Csendőrségnél. (10.): — PARÁDI Ákos: Hivatástörténet-gondozás a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 55-60.p. HU-ISSN 1216-6774.
- PARÁDI József: A dualista Magyarország belügyi szervei. (5.): — PARÁDI József: A dualista Magyarország belügyi szervei. *Belügyi Szemle*, XXXIV.évf. (1986) 4.sz. 45-50.p. HU-ISSN 0133-6738.
- PARÁDI József: A polgári magyar állam első központosított közbiztonsági szervezete a Magyar Királyi Csendőrség. (3.,) — PARÁDI József: A polgári magyar állam első központosított közbiztonsági szervezete a Magyar Királyi Csendőrség. *Belügyi Szemle*, XXXVII.évf. (1989) 2.sz. 35-40.p. HU-ISSN 0133-6738.
- PARÁDI József: A dualizmus közrendvédelmi szerveinek jellemzői és tevékenységük tapasztalatai. (10.): — PARÁDI József: A dualizmus közrendvédelmi szerveinek jellemzői és tevékenységük tapasztalatai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, II.évf. (1992) 3.sz. 21-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1991. november 19-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak. „Tradíció és korszerűség” című III. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség megalakulása és működése 1881-1918. (10.;35.;) — PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség megalakulása és működése 1881-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, VII. évf. (1997) 8.sz. 78-83.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak. „A napóleoni közbiztonsági őrtisztület útja Párizstól — Itálián és Ausztrián keresztül — Budapestig” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI József: A határszéli csendőrség állambiztonsági feladatai. (10.): — PARÁDI József: A határszéli csendőrség állambiztonsági feladatai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XI.évf. (2005) 14.sz. 91-94.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2000. november 8-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak. „Az ezeréves magyar rendvédelem” című XIV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

- PARÁDI József: A csendőr tisztképzés és a fizetési osztályba sorolt állami alkalmazottak szakvizsga rendszere. (10.;) — PARÁDI József: A csendőr tisztképzés és a fizetési osztályba sorolt állami alkalmazottak szakvizsga rendszere. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XIII.évf. (2007) 16.sz. 100-104.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2002. november 12-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak. „A rendvédelmi szakképzés története” című XIV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI József: A magyar rendvédelem személyi állományának humán viszonyai 1867-1945. (7.;) — PARÁDI József: A magyar rendvédelem személyi állományának humán viszonyai 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XIV.évf. (2008) 17.sz. 57-87.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2003. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak. „A rendvédelem humán viszonyai” című XVII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. (10.;) — PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI.évf. (2009) 19.sz. 64-88.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2005. október 6-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak. „Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI József: Tények és érzelmek egy hajdani magyar rendvédelmi testület története kapcsán. (10.;) — PARÁDI József: Tények és érzelmek egy hajdani magyar rendvédelmi testület története kapcsán. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVII.évf. (2009) 20.sz. 93-99.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2006. szeptember 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak. „A XIX-XX. századi magyar forradalmak hatása a nemzeti rendvédelmi rendszerünkre” című XX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség határőrizeti szolgálata. (10.;) — PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség határőrizeti szolgálata. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XIX.évf. (2010) 22.sz. 77-91.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2008. október 10-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak. „Másfél évszázad rendszerváltozásainak hatásai nemzeti rendvédelmünkre” című XXII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI József: A polgári magyar állam rendvédelmi testületeinek humán viszonyai 1867-1945. (7.;) — PARÁDI József: A polgári magyar állam rendvédelmi testületeinek humán viszonyai 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XIX.évf. (2010) 22.sz. 92-114.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2008. október 10-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak. „Másfél évszázad rendszerváltozásainak hatásai nemzeti rendvédelmünkre” című XXII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség szervezete. (10.;17.;21.;) — PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség szervezete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXI.évf. (2011) 24.sz. 80-90.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2009. december 3-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak. „Csendőrség Ausztria-Magyarországon, illetve Ausztriában és Magyarországon 1849-2005.” című XXIV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség szolgálati tevékenységei. (8.,10.;) — PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség szolgálati tevékenységei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXI.évf. (2011) 24.sz. 91-99.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2009. december 3-án hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „Csendőrség Ausztria-Magyarországon,

- illetve Ausztriában és Magyarországon 1849-2005.” című XXIV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI József: A csendőrség teendői az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királysága külső határainak őrzésében. (10.;) — PARÁDI József: A csendőrség teendői az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királysága külső határainak őrzésében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXI.évf. (2011) 24.sz. 100-118.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2009. december 3-án hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „Csendőrség Ausztria-Magyarországon, illetve Ausztriában és Magyarországon 1849-2005” című XXIV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI József: A XIX-XX. századi magyar rendszerváltozások és a csendőrség. (10.;) — PARÁDI József: A XIX-XX. századi magyar rendszerváltozások és a csendőrség. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXII.évf. (2012) 25.sz. 102-110.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2010. december 6-án hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „A közbiztonság közös Kárpát-medence-i örökségünk” című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI József: Az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságának határszéli csendőrsége. (10.;) — PARÁDI József: Az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságának határszéli csendőrsége. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXII.évf. (2012) 26.sz. 81-104.p. HU-ISSN 1216-6774.
- PARÁDI József: Az egységes állami fizetési rendszer és a szakterületi rendfokozati rendszerek a polgári magyar állam rendvédelmében. (7.;) — PARÁDI József: Az egységes állami fizetési rendszer és a szakterületi rendfokozati rendszerek a polgári magyar állam rendvédelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXII.évf. (2012) 26.sz. 105-119.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én hangzott Budapesten el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében” című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI József: A Császári Királyi Csendőrség Magyarországon. (10.;) — PARÁDI József: A Császári Királyi Csendőrség Magyarországon. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 61-70.p. HU-ISSN 1216-6774.
- PERJÉSI (10.;) — PERJÉSI György ifj. : A Magyar Királyi Csendőrség létszámalakulása 1938–1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XIII. évf. (2007) 16.sz. 105-106.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2002. november 12-én hangzott el Budapesten a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „A rendvédelmi szakképzés története” című XVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- RAVASZ (10.;) — RAVASZ István: Csendőrpuccs, vagy zászlószentelés? A budapesti deportálások leállítására. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, VII.évf. (1997) 8.sz. 84-87.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29-én hangzott el, Budapesten a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „A napóleoni közbiztonsági örökség útja Párizstól — Itálián és Ausztrián keresztül — Budapestig.” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- SALLAI: A határszéli csendőrség fegyverhasználata. (10.;) — SALLAI János: A határszéli csendőrség fegyverhasználata. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, VII. évf. (1997) 8.sz. 88-90.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29-én hangzott el, Budapesten a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „A napóleoni közbiztonsági örökség útja Párizstól — Itálián és Ausztrián keresztül — Budapestig.” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- SALLAI: Francia, osztrák, magyar csendőrség fegyverhasználata a XIX. században. (10.;) — SALLAI János: Francia, osztrák, magyar csendőrség fegyverhasználata a XIX. században. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, IX.évf. (1999.) 10.sz. 154-159.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1998 szeptember 22-én hangzott el, Budapesten a Szemere Bertalan

- Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „*A nyugati rendvédelem hatása a XIX-XX. századi magyar rendvédelemre.*” című X. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- SÁGVÁRI (10.): — SÁGVÁRI György: Csendőr és rendőr egyenruhák a dualizmus kori Magyarországon. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, III.évf. (1993) 4.sz. 161-169.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1992. szeptember 29-én hangzott el, Budapesten a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „*A dualista Magyarország rendvédelme.*” című IV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- SIMON: A Magyar Királyi Csendőrség szolgálati teendői a vagyonbiztonság ellen irányuló bűncselekmények megelőzésében és felderítésében. (10.): — SIMON Ferenc: A Magyar Királyi Csendőrség szolgálati teendői a vagyonbiztonság ellen irányuló bűncselekmények megelőzésében és felderítésében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, VIII.évf. (1998) 9.sz. 45-48.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1997. szeptember 22-én hangzott el, Budapesten a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „*Gazdasági rendvédelmünk a XIX-XX. században.*” című IX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- SIMON: Egy kiérdemelt emlékbélyeg és egy nem érdemelt megbélyegzés története. (10.): — SIMON Ferenc Egy kiérdemelt emlékbélyeg és egy nem érdemelt megbélyegzés története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, IX.évf. (1999) 10.sz. 160-163.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1998. szeptember 22-én hangzott el, Budapesten a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „*A nyugati rendvédelem hatása a XIX-XX. századi magyar rendvédelemre.*” című X. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- SUBA: A Magyar Királyi Csendőrség szerepe az északi demarkációs vonalon 1919–1923. (10.): — SUBA János: A Magyar Királyi Csendőrség szerepe az északi demarkációs vonalon 1919–1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, VII.évf. (1997) 8.sz. 91-94.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29-én hangzott el, Budapesten a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „*A napóleoni közbiztonsági örtestület útja Párizstól — Itálián és Ausztrián keresztül — Budapestig*” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- SUBA: Határcsendőr zászlóaljok 1919–1921. Áttérés a katonai határőrizetre. (10.): — SUBA János: Határcsendőr zászlóaljok 1919–1921. Áttérés a katonai határőrizetre. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XII.évf. (2007) 15.sz. 182-191.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2001. november 6-án hangzott el, Budapesten a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „*Az európai és a magyar rendvédelem a XIX-XX. században*” című XV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- SUBA: A Magyar Királyi Csendőrség létszámának tervezett felemelése 1918-ban. (10.): — SUBA János: A Magyar Királyi Csendőrség létszámának tervezett felemelése 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XIII. évf. (2007) 16.sz. 113-120.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2002. november 12-én hangzott el, Budapesten a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „*A rendvédelmi szakképzés története*” című XVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- SUBA: 1918 forró nyara és a Magyar Királyi Csendőrség. (10.): — SUBA János: 1918 forró nyara és a Magyar Királyi Csendőrség. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXI.évf. (2011) 24.sz. 119-125.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2009. december 3-án hangzott el, Budapesten a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „*Csendőrség Ausztria-Magyarországon, illetve Ausztriában és Magyarországon 1849-2005*” című XXIV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- SUBA: A Magyar Királyi Csendőrség és a vasútbiztonság 1917-1918. (10.): — SUBA János: A Magyar Királyi Csendőrség és a vasútbiztonság 1917-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXI.évf. (2011)

- (10.;) 24.sz. 126-135.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2009. december 3-án hangzott el, Budapesten a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „Csendőrség Ausztria-Magyarországon, illetve Ausztriában és Magyarországon 1849-2005” című XXIV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- SUBA: A császári csendőrség tiszti kara 1849-1868. — SUBA János: A császári csendőrség tiszti kara 1849-1868. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXII.évf. (2012) 25.sz. 116-128.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2010. december 6-án hangzott el, Budapesten a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak „A közbiztonság közös Kárpát-medence-i örökségünk” című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- (10.;) SUBA: A Magyar Királyi Csendőrség és a terület-visszacsatolások. — SUBA János: A Magyar Királyi Csendőrség és a terület-visszacsatolások. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 119-130.p. HU-ISSN 1216-6774.
- (10.;) SZAKÁLY: Néhány gondolat a volt Magyar Királyi Csendőrségről. — SZAKÁLY Sándor: Néhány gondolat a volt Magyar Királyi Csendőrségről. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, I.évf. (1991) 1.sz. 38-44.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1990. április 24-én hangzott el, Budapesten a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak „A magyar rendvédelmi testületek és az önkormányzati szervezetek kapcsolata 1848-1945” című I. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- (10.;) SZAKÁLY: A két világháború közötti rendvédelmi szervek tevékenységének néhány jellemzője. — SZAKÁLY Sándor: A két világháború közötti rendvédelmi szervek tevékenységének néhány jellemzője. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, II.évf. (1992) 3.sz. 29-34.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1991. november 19-én hangzott el, Budapesten a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak „Tradíció és korszerűség” című III. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- (10.;) SZAKÁLY: A Magyar Királyi Csendőrség az első központosított magyar közbiztonsági örtestület. — SZAKÁLY Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség az első központosított magyar közbiztonsági örtestület. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, III.évf. (1993) 4.sz. 51-58.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1992. szeptember 29-én hangzott el, Budapesten a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak „A dualista Magyarország rendvédelme” című IV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- (10.;) SZAKÁLY: Az Osztrák-Magyar Monarchia hadseregének tábori csendőrsége (Rövid áttekintés). — SZAKÁLY Sándor: Az Osztrák-Magyar Monarchia hadseregének tábori csendőrsége (Rövid áttekintés). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, IV.évf. (1994) 5.sz. 55-58.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1993. szeptember 21-én hangzott el, Budapesten a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak „Háború, forradalom, trianon” című V. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- (10.;) SZAKÁLY: A Magyar Királyi Csendőrség 1919-1941. — SZAKÁLY Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség 1919-1941. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, V.évf. (1995) 6.sz. 122-129.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1994 októberében, hangzott el, Budapesten a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak „A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme” című VI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- (10.;) SZAKÁLY: Akik a Magyar Királyi Csendőrséget — 1938 és 1945 között — vezették. — SZAKÁLY Sándor: Akik a Magyar Királyi Csendőrséget — 1938 és 1945 között — vezették. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXI.évf. (2011) 24.sz. 136-153.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2009. december 3-án, hangzott el, Budapesten a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak „Csendőrség Ausztria-Magyarországon, illetve Ausztriában és Magyarországon 1849-2005” című XXIV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

- SZELEI (10. ;) — SZELEI József: Katonából csendőr, csendőrből járőrvezető. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, VII.évf. (1997) 8.sz. 103-104.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29-én, hangzott el, Budapesten a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak „*A napóleoni közbiztonsági őrtestület útja Párizstól — Itálián és Ausztrián keresztül — Budapestig.*” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- SZÜCS (10. ;) — SZÜCS János: A francia csendőrség helye, feladatai napjainkban *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, . IX.évf. (1999) 10.sz. 189-191.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1998. szeptember 22-én, hangzott el, Budapesten a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak „*A nyugati rendvédelem hatása a XIX-XX. századi magyar rendvédelemre.*” című X. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- TAMÁSKA (10. ;) — TAMÁSKA Endre: Egy csendőr őrs országos tekintélye. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, IX.évf. (1999) 10.sz. 12-18.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1998. szeptember 22-én, hangzott el, Budapesten a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak „*A nyugati rendvédelem hatása a XIX-XX. századi magyar rendvédelemre.*” című X. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- VARRÓ: Rádió közvetítés az ungvári csendőr iskolából. „Székely fiúkból nevelik a magyar csendőröket” közvetítés az ungvári csendőr iskolából. (10. ;) — VARRÓ István Tamás: Rádió közvetítés az ungvári csendőr iskolából. „Székely fiúkból nevelik a magyar csendőröket” közvetítés az ungvári csendőr iskolából. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XII.évf. (2007) 15.sz. 212-219.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2001. november 6-án, hangzott el, Budapesten a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak „*Az európai és a magyar rendvédelem a XIX-XX. században*” című XV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- VARRÓ: Hatvan éves a Magyar Királyi Csendőrség. (10. ;) — VARRÓ István Tamás: Hatvan éves a Magyar Királyi Csendőrség. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XIII.évf. (2007) 16.sz. 140-146.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2002. november 12-én, hangzott el, Budapesten a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak „*A rendvédelmi szakképzés története*” című XVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- VEDÓ: A Magyar Királyi Csendőrség karhatalmi tevékenységének szabályozása a dualizmus idején. (10. ;) — VEDÓ Attila: A Magyar Királyi Csendőrség karhatalmi tevékenységének szabályozása a dualizmus idején. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIII.évf. (2013) 31-32-33-34.sz. 170-184.p. HU-ISSN 1216-6774.
- VEDÓ: Rádió a Magyar Királyi Csendőrség szolgálatában. (10. ;) — VEDÓ Attila: Rádió a Magyar Királyi Csendőrség szolgálatában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 131-142.p. HU-ISSN 1216-6774.
- VEDÓ: A Magyar Királyi Csendőrség karhatalmi fellépésének gyakorlata. (10. ;) — VEDÓ Attila: A Magyar Királyi Csendőrség karhatalmi fellépésének gyakorlata. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 143-154.p. HU-ISSN 1216-6774.
- VEDÓ: A haderő karhatalmi tevékenysége 1867-1918. (10. ;) — VEDÓ Attila: A haderő karhatalmi tevékenysége 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV.évf. (2014) 39-40-41-42.sz. 155-165.p. A tanulmány korábbi változata 2014. X. 17-én, hangzott el, Budapesten a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak „*A magyar rendvédelem a kivételes hatalom időszakában*” című XXX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- VEDÓ: A Francia Nemzeti Csendőrség a két világháború között. (10. ;) — VEDÓ Attila: A Francia Nemzeti Csendőrség a két világháború között. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIII.évf. (2013) 31-32-33-34.sz. 185-196.p. A tanulmány korábbi változata 2013. II. 15-én, hangzott el, Budapesten a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság Csendőrség-történeti Szakosztálya és az ELTE-ÁJK Magyar Állam- és Jogtörténeti Tanszék által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos szimpozion sorozatnak „*A XIX-XX. századi európai és*

- magyarországi csendőrsegek” című XIII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- ZACHAR: Fejezetek az osztrák csendőrség történetéből 1849-1918. (10.;14.) — ZACHAR József: Fejezetek az osztrák csendőrség történetéből 1849-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* VII.évf. (1997) 8.sz. 105-109.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29-én, hangzott el, Budapesten a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak „A napóleoni közbiztonsági őrtestület útja Párizstól — Itálián és Ausztrián keresztül — Budapestig” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- ZACHAR: A HABSBERG-hatalom és a magyar rendvédelem. (15.) — ZACHAR József: A HABSBERG-hatalom és a magyar rendvédelem. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, IX.évf. (2005) 14.sz. 146-149.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2000. november 8-án, hangzott el, Budapesten a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak „Az ezeréves magyar rendvédelem” című XIV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- ZEIDLER (10.) — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség rendfokozati rendszere és jelvényei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* VII.évf. (1997) 8.sz. 110-112.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29-én, hangzott el, Budapesten a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak „A napóleoni közbiztonsági őrtestület útja Párizstól — Itálián és Ausztrián keresztül — Budapestig” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- ZÉTÉNYI Zsolt: A Magyar Királyi Csendőrség és a csendőrök jogállása 1945-ben és azután. (Egy elfelejtett szervezet és jelmondat: „Híven, becsülettel, vitézül!”) (10.) — ZÉTÉNYI Zsolt: A Magyar Királyi Csendőrség és a csendőrök jogállása 1945-ben és azután. (Egy elfelejtett szervezet és jelmondat: „Híven, becsülettel, vitézül!”) *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXI.évf. (2011) 24.sz. 154-165.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2009. december 3-án, hangzott el, Budapesten a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak „A csendőrség Ausztria-Magyarországon, illetve Ausztriában és Magyarországon 1849-2005.” című XXIV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- CIKKEK**
- ANIK (33.) — ANIK János: A megelőző szolgálat és a nyomozás, *Csendőrségi Lapok*, II.évf (1908) 14.sz. 157-159.p.
- BEÖTHY (25.) — BEÖTHY Kálmán: A világiáró csendőr. *Csendőrségi Lapok*, XVIII.évf. (1928) 28.sz. 765-768.p.
- SOLTÉSZ (29.) — SOLTÉSZ Imre: A járőrtalálkozásokról, *Csendőrségi Lapok*, II.évf. (1908) 51.sz. 601-604.p.
- S. százados: Az éjjeli portyázás. (32.) — S. százados: Az éjjeli portyázás, *Csendőrségi Lapok*, VIII.évf. (1914) 9.sz. 97-99.p.
- SZABÁLYZATOK**
- Kimutatás a szolgálati könyvekről, szabályokról és utasításokról a Magyar Királyi Honvédség, a népfölkelés és a csendőrség számára.* (13.) — *Kimutatás a szolgálati könyvekről, szabályokról és utasításokról a Magyar Királyi Honvédség, a népfölkelés és a csendőrség számára.* Budapest, 1898, Pallas. 19 p.
- Laktanya-szabályok a Magyar Királyi Csendőrség számára.* (37.) — *Laktanya-szabályok a Magyar Királyi Csendőrség számára.* Budapest, 1889, Pesti Könyvnyomda. 43 p.
- SZUT-1881 (13.;26.) — *Utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára.* Budapest, 1881, Pesti Könyvnyomda. 191 p.
- SZUT-1887 (13.;27.) — *Szervezeti és szolgálati utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára.* Budapest, 1887, Központi Községi Nyomda. (A II. és III. kiadás 1888 és 1889, melyeket — a második fejezet tekintetében — 1900-ban módosítottak.)
- SZUT-1896 (13.) — *Általános szolgálati határozványok a Magyar Királyi Csendőrség számára.* Budapest 1896, Pesti Könyvnyomda. 275 p.

- SZUT-1903
(13.;) — *Utasítások a Magyar Királyi Csendőrség számára.* Budapest, 1903, s.n. 78 p.
- SZUT-1912
(13.;) — *Utasítások a Magyar Királyi Csendőrség számára.* Budapest, 1912, Várnay és fia „Municipia” Kiadó hivatal. 360 p.
- SZUT-1927
(13.;) — *Szervezeti és szolgálati utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára.* Budapest, 1927, Pallas. 387 p.
- SZUT-1941
(13.;) — *Szervezeti és szolgálati utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára.* Budapest, 1941, Stádium Sajtóvállalat. 411 p.
- Útmutató a csendőr járőrök részére.*
(13.;40.;) — *Útmutató a csendőr járőrök részére.* Máramarossziget, 1908, Kaufman Ábra-hám és társai. 57 p.

JOGSZABÁLYMAGYARÁZATOK

- NÉMETHY
(23.;) — NÉMETHY Ferenc: *A Magyar Királyi Csendőrség szervezete, szolgálata és viszonya közigazgatási hatóságokhoz. A Magyar Királyi Csendőrség hatásköre, jogai szolgálati teendői és eljárása.* I. köt. 72 p. *A Magyar Királyi Csendőrség viszonya közigazgatási hatóságokhoz.* II. köt. (II. és III. rész) 162 p. Budapest, 1900, Országos Központi Községi Nyomda Rt. /Közigazgatási Könyvtár/

JOGSZABÁLYOK

- 1881/II.tc.
(16.;) — 1881/II.tc. a csendőrség legénységi állományának a kiegészítéséről.
- 1881/III.tc.
(16.;) — 1881/III.tc. a közbiztonsági szolgálat szervezéséről.
- 1882/X.tc.
(22.;) — 1882/X.tc. a Magyar Királyi Csendőrség által, a törvényhatósági joggal felruházott városok kül- és belterületein való teljesítendőkről.